

PATVIRTINTA

Palangos miesto socialinių paslaugų centro direktoriaus
2025 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. V1-194

PALANGOS MIESTO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRO TAIKOMŲ DARBO METODŲ SU PASLAUGŲ GAVĖJAIS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šis tvarkos aprašas nustato Palangos miesto socialinių paslaugų centro (toliau – Centras) taikomų darbo metodų su paslaugų gavėjais principus, tikslus, organizavimo tvarką bei atsakomybes.
2. Tvarkos aprašas parengtas siekiant užtikrinti kokybišką, tikslingą ir nuoseklų socialinių paslaugų teikimą Centro paslaugų gavėjams, taikant veiksmingus ir į asmenį orientuotus darbo metodus.
3. Aprašas taikomas Centro darbuotojams, tiesiogiai teikiantiems socialines paslaugas ar dalyvaujantiems jų organizavime.
4. Šis aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, Socialinių paslaugų katalogu, kitais galiojančiais teisės aktais bei Centro vidaus dokumentais.
5. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS PSICHOLOGŲ TAIKOMI METODAI

6. Psichologai, dirbantys Centre, teikdami paslaugas paslaugų gavėjams, taiko moksliniais tyrimais pagrįstus, etikos normų bei profesinių standartų reikalavimus atitinkančius darbo metodus.
7. Psichologų taikomi metodai:
 - 7.1. **Humanistinės krypties technikos** - terapija grindžiama pagarba žmogaus vidiniam potencialui, autentiškumui ir savireguliacijos gebėjimams. Psichologas siekia sukurti saugią, priimančią aplinką, kurioje paslaugų gavėjas gali atskleisti save ir siekti vidinio augimo bei emocinės brandos.
 - 7.2. Šio metodo taikymo tikslas - stiprinti paslaugų gavėjo savivoką, skatinti asmeninį augimą, gilinti ryšį su savimi ir aplinka.
 - 7.3. Pagrindinės technikos:
 - 7.3.1. *aktyvus klausymas*. Psichologas dėmesingai ir įsitraukusiai klauso, atkartoja esmę, parodo supratimą ir suteikia erdvės paslaugų gavėjo minčių gilinimui;
 - 7.3.2. *empatijos demonstravimas*. Psichologas žodžiais ir kūno kalba perteikia paslaugų gavėjo jausmų ir patirties supratimą, nesibodi ir nevertina;
 - 7.3.3. *saviraiškos skatinimas*. Paslaugų gavėjui sudaromos sąlygos laisvai kalbėti, reikšti mintis, emocijas, naudoti kūrybinę išraišką (piešimą, rašymą, metaforas).
 - 7.4. **I sprendimus orientuotos terapijos technikos** - tai trumpalaikė, pozityvi terapinė kryptis, kurios tikslas padėti paslaugų gavėjui atrasti, kur jau veikia sprendimai, stiprinti tai, kas naudinga, ir konstruoti norimą ateitį remiantis turimais resursais.
 - 7.5. Pagrindinės technikos:
 - 7.5.1. *dėmesys paslaugų gavėjo stiprybėms* – psichologo užsiėmimo ieškoma, kas paslaugų gavėjui jau pavyko, kokie gebėjimai jam padeda, kokius išteklius jis turi;

7.5.2. *tikslų formulavimas* – skatinamas konkretus, pozityvus, pasiekiamas tikslas, nukreiptas į tai, ko paslaugų gavėjas nori, o ne į problemos analizę;

7.5.3. „*Kas būtų, jeigu...*” *klausimai* – tokie klausimai, kaip „kas pasikeistų, jei rytoj visos problemos išnyktų?” padeda paslaugų gavėjui įsivaizduoti norimą situaciją ir žengti pirmus žingsnius jos link.

7.6. **Įtraukiamoji terapija:** žaidimo, pasakų, miško. Terapijos tikslai - palaikyti emocinį išlaisvėjimą ir padėti apdoroti sudėtingas patirtis; skatinti saviraišką ir kūrybinį mąstymą; gerinti vidinį saugumą, pasitikėjimą savimi ir socialinius įgūdžius; mažinti nerimą, stresą, traumų pasekmes ir pagerinti bendravimo įgūdžius bei stiprinti asmeninį augimą per žaidimus, pasaką, gamtą. Šios terapijos technikos apima terapinius metodus, kurie skatina aktyvų dalyvavimą ir gebėjimą atsiverti emocijoms bei išgyvenimams per įvairias veiklas, kurių pagrindas – kūryba, pasakojimai ir gamta. Žaidimo, pasakų ar miško terapija padeda išspręsti psichologinius sunkumus, sustiprinti vidinę pusiausvyrą ir skatinti asmeninį augimą per įtraukiantį ir žaismingą procesą. Terapija gali būti taikoma vaikams, paaugliams, suaugusiems, turintiems emocinių, elgesio ar raidos sutrikimų, asmenims, patiriantiems stresą, nerimą, traumą, depresiją ar nesutarimus santykiuose. Tinka tiek individualiems, tiek grupiniams užsiėmimas, kurių trukmė 45-90 min., vyksta 1 kartą per savaitę arba pagal individualų terapijos planą. Terapijos metu išlaisvėja emocijos (geresnis emocijų atpažinimas ir išreiškimas), stiprėja savivertė ir pasitikėjimas savimi, sumažėja stresas ir nerimas, pagerėja bendravimo įgūdžiai ir gebėjimas spręsti problemas. Atsiranda vidinė pusiausvyrą - geresnis ryšys su savimi ir aplinka, didesnis jautrumas gamtai ir emocijoms.

7.7. Metodai ir struktūra:

7.7.1. *žaidimo terapija* naudojama kaip būdas vaikams ir suaugusiems išreikšti jausmus ir spręsti problemas žaidimo ir vaizduotės pagalba. Per žaidimus klientai gali imituoti gyvenimo situacijas, su kuriomis susiduria, ir patirti sprendimų priėmimo procesus saugioje ir palaikančioje aplinkoje. Terapijoje naudojami įvairūs žaidimai (stalo žaidimai, vaidmenų žaidimai, simboliniai žaidimai), kurie skatina emocinę ir intelektualinę raidą, taip pat padeda atskleisti kliento jausmus ir baimes;

7.7.2. *pasakų terapija* remiasi pasakojimų kūrimu ir analize, kad padėtų klientams per pasakas suvokti savo problemas, rasti sprendimus ir išgyventi simbolinius procesus. Pasakos dažnai suteikia atspindį į žmogaus gyvenimą, išgyvenimus ir norus. Terapijos tikslas padėti klientui suprasti savo vidinius konfliktus, emocijas ir išgyvenimus, išmokti spręsti problemas ir atrasti naujus sprendimus. Pasakos gali būti skaitomos, kuriamos, vaidinamos ar analizuojamos. Terapinė refleksija vyksta aptariant pasakų simbolius ir jų ryšį su kliento gyvenimu;

7.7.3. *miško terapija* remiasi gamtos ir jos elementų poveikiu žmogaus psichikai. Tai terapinis metodas, kurio metu klientai dalyvauja įvairiose veiklose gamtoje, pvz., pasivaikščiojimuose, meditacijose, stebėjimuose ir refleksijose. Gamtos aplinka padeda mažinti stresą ir sukurti vidinę pusiausvyrą. Tikslas - streso mažinimas, emocinio stabilumo didinimas, ryšio su gamta stiprinimas, savivokos lavinimas. Terapija vyksta miške arba gamtoje, kur klientai įsitraukia į įvairias veiklas: pasivaikščiojimus, kvėpavimo pratimus, meditacijas ir kt. Tai padeda atsipalaiduoti ir atsikratyti įtampos.

7.8. **Kūrybiniai metodai:** dailės, smėlio ar dramos terapija. Kūrybiniai metodai apima įvairias terapines technikas, kurios remiasi meniniu ir kūrybiniu procesu, kad padėtų asmenims išreikšti savo jausmus, mintis ir patirtis. Dailės, smėlio ar dramos terapija suteikia saugią erdvę emocijoms ir išgyvenimams atskleisti bei padeda spręsti psichologinius sunkumus per vaizdinius, simbolius, kūrybą ir vaidmenis. Tikslinė grupė: vaikai, paaugliai, suaugusieji ir senjorai su įvairiais emociniais, elgesio ar psichologiniais sunkumais. Taip pat asmenys, patiriantys stresą, nerimą,

depresiją, traumas ar turintys sunkumų su savivoką. Kūrybiniai metodai tinka tiek individualiam darbui, tiek grupiniam darbui.

7.9. Metodai ir struktūra:

7.9.1. *dailės terapija*. Terapijos metu naudojamos įvairios meninės priemonės (piešimas, tapyba, koliažas, lipdymas ir kt.), kas paslaugų gavėjas galėtų išreikšti savo jausmus ir mintis. Kūrybos procesas padeda atskleisti užslėptus išgyvenimus ir skatinti savivoką. Tikslas – emocijų išreiškimas per kūrybą, savivokos stiprinimas, savireguliacija, streso mažinimas. Terapijos eiga - paslaugų gavėjas išreiškia save kurdamas su pasirinktomis priemonėmis, o terapeutas padeda apmąstyti kūrybos procesą ir jo reikšmes;

7.9.2. *smėlio terapija*. Metodika – paslaugų gavėjas dirba su smėliu ir įvairiomis figūrėlėmis, kurios simbolizuoja jo vidinį pasaulį. Staliuke su smėliu suformuoti įvaizdžiai padeda atskleisti pašąmoninius išgyvenimus ir emocijas. Tikslas – emocijų išreiškimas ir apdorojimas, psichologinių blokų ir traumų įveikimas, pašąmonės išlaisvėjimas. Eiga – paslaugų gavėjas sukuria kompoziciją, terapeutas stebi kūrinius ir padeda juos interpretuoti bei analizuoti;

7.9.3. *dramos terapija*. Metodika: dramos terapijos metu naudojami vaidmenų žaidimai, improvizacija ir kitos dramos technikos, padedančios išreikšti emocijas, įveikti baimes ir sudėtingus vidinius konfliktus. Tai metodas, kuris leidžia paslaugų gavėjams įsijausti į skirtingas roles ir per jas geriau suprasti save bei savo santykius su kitais. Tikslai - emocijų išraiška per vaidmenis, pasitikėjimo savimi didinimas, socialinių įgūdžių ugdymas, problemų sprendimas per kūrybą. Eiga – paslaugų gavėjas vaidina įvairias situacijas, susijusias su jo emocinėmis ar psichologinėmis problemomis, ir tai padeda suprasti bei išspręsti vidinius konfliktus.

7.10. **Sisteminės psichoterapijos technikos**. Tikslas - skatinti pokytį ne individualiai, o per visos sistemos (šeimos ar grupės) įgalinimą, įtraukiant narius į naujus santykių ir bendravimo modelius. Taikomos darbui su šeimomis, poromis ar grupėmis, siekiant geriau suprasti santykių dinamiką, stiprinti tarpusavio ryšius ir spręsti psichologinius bei elgesio sunkumus per visos sistemos (šeimos, grupės) analizę ir įgalinimą.

7.11. Pagrindinės technikos:

7.11.1. *cirkuliariniai klausimai* padeda išvelgti skirtingus požiūrius sistemoje ir suprasti tarpusavio ryšius bei elgesio kilmę.

7.11.2. *hipotezių kūrimas ir tikrinimas*. Specialistai formuluoja galimus sistemos veikimo paaiškinimus ir tikrina juos pokalbio ar veiklos metu.

7.11.3. *genogramos sudarymas*. Trijų ar daugiau kartų šeimos medis, atskleidžiantis kartotinius modelius, santykių tipus, paveldimus elgesio ar sveikatos dėsniumus.

7.11.4. *struktūrinės intervencijos* apima ribų nustatymą tarp šeimos narių ar subsistemų; aliansų analizę (pvz., tėvų-vaikų, partnerių); subsistemų stiprinimą (pvz., tėvų autoriteto atkūrimą);

7.11.5. *naratyvinių istorijų kūrimas* padeda keisti ribojančius įsitikinimus, „perrašyti“ problemines gyvenimo istorijas į stiprinančias, pozityvias;

7.11.6. *sistemos žemėlapis (sociogramos) sudarymas*. Tai vaizdi dalyvių santykių ir ryšių schema, padedanti analizuoti grupės ar šeimos struktūrą bei emocinius artumo/atstumo modelius;

7.11.7. *ritualų kūrimas* skirti pokyčiams įtvirtinti ar simboliškai užbaigti senus, neveiksmingus elgesio modelius. Gali būti naudojami atsisveikinimui, susitaikymui, naujų etapų pažymėjimui.

7.12. **Kognityvinės elgesio terapijos krypties technikos**. Kognityvinė elgesio terapija (toliau - KET) – tai moksliskai pagrįsta, struktūruota, trumpalaikė psichologinės pagalbos kryptis, orientuota į paslaugų gavėjo dabartines problemas ir jų sprendimą. KET grindžiama prielaida, kad žmogaus emocijas ir elgesį lemia ne pati situacija, o tai, kaip ji interpretuojama – t. y. asmens mintys

ir įsitikinimai. Keičiant neadaptuotus mąstymo modelius ir elgesio įpročius, galima pasiekti reikšmingų pokyčių. KET ypač veiksminga taikant ją įvairioms tikslinėms grupėms socialinių paslaugų srityje – tiek vaikams, tiek paaugliams, tiek suaugusiems, susiduriantiems su emociniais sunkumais, elgesio problemomis ar gyvenimo krizėmis. KET tikslas – padėti paslaugų gavėjui atpažinti ir suprasti savo automatines mintis, emocijas ir elgesio modelius; išmokti atpažinti kognityvinius iškraipymus ir neadaptuotus įsitikinimus; įgyti įgūdžių, kaip keisti neadaptyvų mąstymą konstruktyvesniu, realistiškesniu; stiprinti psichologinį atsparumą, savireguliaciją ir gebėjimą savarankiškai spręsti problemas; gerinti kasdienį funkcionavimą ir tarpasmeninius santykius.

7.13. Pagrindinės technikos:

7.13.1. *Kognityvinė pertvarka*. Paslaugų gavėjas mokosi atpažinti neigiamas automatines mintis, analizuoti jų pagrįstumą ir keisti jas realistiškesnėmis bei naudingesnėmis. Naudojamos tokios priemonės kaip minties įvertinimo lentelės, alternatyvių minčių generavimas, įrodymų už ir prieš analizė;

7.13.2. *Minčių-emocijų-elgesio schema*. Padeda paslaugų gavėjui susieti konkrečią situaciją su jo mintimis, emocijomis ir reakcijomis. Tai leidžia aiškiai suprasti, kaip mintys daro įtaką emocijoms ir elgesiui;

7.13.3. *Elgesio eksperimentai*. Paslaugų gavėjas skatinamas praktiškai tikrinti savo įsitikinimus – tai padeda mažinti nerimą, įveikti vengimo elgesį ir įgyti naujos patirties. Tai suplanuotos, saugios veiklos, kurios leidžia paslaugų gavėjui praktiškai patikrinti neigiamus įsitikinimus (pvz., „Jei aš pasakysiu savo nuomonę, mane atstums“);

7.13.4. *Ekspozicija (laipsniškas susidūrimas su baime)*. Taikoma esant fobijoms, nerimui, trauminiam patyrimui. Paslaugų gavėjo žingsnis po žingsnio konfrontuoja su vengiančiomis situacijomis ar mintimis. Tikslas sumažinti baimės reakciją ir sustiprinti pasitikėjimą savimi;

7.13.5. *Problemų sprendimo modelis*. Padeda struktūruotai spręsti gyvenimiškas problemas: įvardyti sunkumą, numatyti alternatyvas, įvertinti galimas pasekmes ir suplanuoti konkretų veiksmų planą;

7.13.6. *Savistabos dienoraščiai*. Paslaugų gavėjas registruoja savo mintis, emocijas ir elgesį įvairiose situacijose, mokosi juos analizuoti. Tai didina savimonę ir padeda taikyti naujus įgūdžius kasdienybėje;

7.13.7. *Elgesio aktyvavimas*. Ypač veiksminga dirbant su depresija. Skatinama paslaugų gavėją palaipsniui įtraukti į malonias, prasmingas veiklas, kurios padidina energiją ir gerina nuotaiką;

7.13.8. *Pozityvaus elgesio stiprinimas*. Skatinamas teigiamas, konstruktyvus elgesys, formuojami socialiniai įgūdžiai, planuojamos veiklos, kurios kelia pasitenkinimą ir mažina uždarumą ar pasyvumą;

7.13.9. *Vertybių ir tikslų formulavimas*. Paslaugų gavėjo vertybių išgryninimas, mažų tikslų formulavimas ir įgyvendinimo planas. KET siekia, kad paslaugų gavėjas gyventų pagal savo vertybes. Tai padeda atrasti motyvaciją, kryptį, mažina vidinį chaosą.

7.14. **Motyvuojantis interviu** - tai struktūruotas, į paslaugų gavėją orientuojantis pokalbio metodas, padedantis asmeniui atskleisti ir sustiprinti vidinę motyvaciją keistis. Motyvuojantis interviu ypač tinkamas dirbant su paslaugų gavėjais, kurie dvejoja dėl pokyčių – pvz., socialinius sunkumus patiriančiomis šeimomis, jaunimu, asmenimis, turinčiais priklausomybių, ar paslaugų gavėjais, kurie susiduria su iššūkiais prisiimant atsakomybę ir įsisąmoninant savo pasirinkimų pasekmes. Tikslas - padėti žmogui įveikti ambivalenciją dėl elgesio keitimo ir skatinti vidinį įsipareigojimą veikti. Metodas padeda paslaugų gavėjui savarankiškai atrasti prasmingus argumentus keistis, o ne priimti juos iš specialisto. Motyvuojantis interviu grindžiamas keturiais principais: *empatijos demonstravimas* (aktyvus, atjaučiantis klausymasis be vertinimo), *ambivalencijos įvardijimas* ir tyrinėjimas (padedama paslaugų gavėjui pamatyti prieštaringsus jausmus dėl pokyčio), *darbas su pasipriešinimu* (atsisakoma ginčytis ar spausti, vietoj to ieškoma bendradarbiavimo) ir *savarankiškumo stiprinimas* (paslaugų gavėjas suvokiamas kaip pokyčių sprendimų priėmėjas).

7.15. Motyvuojančio interviu metu naudojamos keturios pagrindinės technikos (OARS modelis), kurios padeda kurti saugią, palaikančią atmosferą pokyčių tyrinėjimui:

7.15.1. *O – atviri klausimai* (angl. Open-ended questions). Atviri klausimai skatina paslaugų gavėją kalbėti plačiau, giliau apmąstyti savo situaciją, įsivardyti prieštaravimus ir išgirsti save. Jie padeda išvengti uždarų „taip/ne“ atsakymų ir stiprina paslaugų gavėjų įsitraukimą į pokalbį (pvz., „Ką norėtum daryti kitaip?“);

7.15.2. *A – patvirtinimai* (angl. Affirmations). Patvirtinimai yra būdas pastebėti ir įvardyti paslaugų gavėjo stiprybes, pastangas, vertybes ar teigiamus ketinimus. Jie skatina pasitikėjimą savimi ir palaiko motyvaciją keistis (pvz., „Vertinu, kad buvai atviras“.);

7.15.3. *R – atspindėjimas* (angl. Reflections). Reflektavimas tai paslaugų gavėjo pasakytų minčių ar jausmų atspindėjimas, parodant, kad specialistas aktyviai klausosi ir supranta. Tai padeda klientui labiau susivokti savo vidiniuose prieštaravimuose ir stiprina pasitikėjimą pokalbiu (pvz., „Girdžiu, kad viena tavo dalis nori pokyčių, bet kita bijo, kad tai bus per sunku“.);

7.15.4. *S – apibendrinimas* (angl. Summarizing). Apibendrinimai padeda struktūruoti pokalbį, parodyti, kad klientas buvo išgirstas, ir sustiprinti svarbius aspektus, pvz., pokyčio motyvus ar kliūtis. Tai naudinga ir pereinant nuo vienos temos prie kitos (pvz., Taigi girdžiu, kad tu nori geresnių santykių su vaikais, bet bijai, kad neturi pakankamai įgūdžių. Ir kartu jauti, kad esi pasiruošęs bent pabandyti“.).

8. Psichologinės pagalbos teikimas grindžiamas individualizuotu, į asmenį orientuotu požiūriu, atsižvelgiant į kiekvieno paslaugų gavėjo unikalius poreikius, psychosocialinę situaciją, asmeninius ir socialinius išteklius bei emocinę būseną.

9. Centro psichologas, įvertinęs situaciją, parenka tinkamiausius darbo metodus ir intervencijas, siekdamas efektyviausiai padėti paslaugų gavėjui spręsti iškilusius sunkumus, stiprinti emocinį atsparumą bei skatinti asmeninį augimą ir savarankiškumą.

III SKYRIUS

DIENOS SOCIALINĖS GLOBOS INSTITUCIJOJE TAIKOMI UŽIMTUMO METODAI

10. Skyriuje aprašomi užimtumo organizavimo metodai, taikomi dienos socialinės globos institucijoje dirbant su vaikais, suaugusiais asmenimis turinčiais negalią, siekiant užtikrinti visapusišką paslaugų gavėjų įtraukimą, aktyvumą bei gyvenimo kokybės gerinimą.

11. Užimtumo veiklos yra neatsiejama dienos socialinės globos institucijoje dalis, padedanti skatinti paslaugų gavėjų saviraišką, palaikyti ir lavinti kasdienio gyvenimo įgūdžius, stiprinti socialinius ryšius bei emocinę gerovę.

12. Užimtumo metodai parenkami individualiai, atsižvelgiant į asmens amžių, sveikatos būklę, pomėgius, gebėjimus bei socialinius poreikius.

13. Veiklos organizuojamos siekiant sudaryti sąlygas paslaugų gavėjams išreikšti save, patirti sėkmę, mokytis naujų dalykų bei prasmingai leisti laiką saugioje ir palaikančioje aplinkoje.

14. Taikomi metodai:

14.1. *akademinių įgūdžių palaikymas*. Tikslas - palaikyti įgytus bei formuoti naujus asmenų su negalia skaitymo, rašymo ir skaičiavimo įgūdžius.

14.1.1. Uždaviniai: lavinti skaitymo, rašymo ir skaičiavimo įgūdžius organizuojant individualius užsiėmimus, skatinti paslaugų gavėjus pritaikyti įgytus rašymo, skaitymo, skaičiavimo įgūdžius kasdieniniame gyvenime. Skaitymo, rašymo bei skaičiavimo įgūdžių palaikymui ir naujų įgūdžių lavinimui naudoti individualaus darbo metodus ir remtis šiuolaikinėmis švietimo programos rekomendacijomis. Šių įgūdžių palaikymas padeda asmenims su negalia sėkmingai atlikti tam tikrą veiklą, bei veikti socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Tai skatina jų savarankiškumą bei pasitikėjimą savimi, padeda palaikyti ir tobulinti turimas akademinės žinias.

14.2. *Informacinių technologijų ugdymas (darbas internetu, kompiuterinis raštingumas)*. Tikslas - skatinti asmenis su negalia naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, ugdant savarankiškumo įgūdžius ir sudarant sąlygas visavertei dalyvauti kasdienėje veikloje bei

visuomeniniame gyvenime. Gebėjimas naudotis informacinėmis technologijomis leidžia gauti, kaupti ir skleisti informaciją, palaikyti socialinius ryšius, išreikšti savo nuomonę bei dalyvauti įvairiose veiklose. Informacinės technologijos yra neatsiejamos nuo kasdienio gyvenimo, todėl jų išmanymas tampa būtina sąlyga visavertei integracijai į visuomenę. Užimtumo veiklos, susijusios su informacinėmis technologijomis, organizuojamos atsižvelgiant į kiekvieno paslaugų gavėjo individualius poreikius, gebėjimus bei turimą negalią. Užsiėmimai vyksta individualiai arba mažose grupėse, sudarant sąlygas saugiai ir palapsniui įsisavinti žinias. Užimtumo specialistas, socialinis darbuotojas ar individualios priežiūros darbuotojas taiko individualizuotą požiūrį – kiekvienas mokomas atsižvelgiant į jo asmeninius gebėjimus, mokymosi tempą ir motyvaciją. Esant poreikiui, teikiamos individualios konsultacijos, pagalba bei papildomos praktinės užduotys savarankiškam darbui.

14.2.1. Užsiėmimo uždaviniai: supažindinti su informacinių technologijų galimybėmis ir nauda, mokyti naudotis kompiuteriu ir pagrindinėmis programomis („Word“, „Excel“, „PowerPoint“), ugdyti gebėjimą naudotis internetu, informacijos paieška ir elektroniniais šaltiniais, mokyti naudotis klaviatūra, rinkti ir redaguoti tekstą, mokyti naudotis el. pašto paslaugomis ir kitomis bendravimo platformomis, skatinti savarankišką informacinių technologijų taikymą kasdienėje veikloje, formuoti saugaus naudojimosi informacinėmis priemonėmis įgūdžius.

14.3. *Maisto gaminių įgūdžių formavimas.* Tikslas - gilinti žinias apie sveikos mitybos ir maisto įtaką sveikatai bei ugdyti praktinius gebėjimus savarankiškai pasiruošti paprastus maisto patiekalus.

14.3.1. Užsiėmimo uždaviniai: rengti paslaugų gavėjus savarankiškam gyvenimui ir kasdieniam savęs apsitarnavimui, atsižvelgiant į jų individualias galimybes, supažindinti su sveikos mitybos principais ir produktų pasirinkimo reikšme, mokyti atpažinti sveikus ir nesveikus maisto produktus, tinkamus kasdieniam vartojimui, mokyti naudotis virtuvės įrankiais ir prietaisais (peiliu, skustuku, trintuve, ir kt.). Išmokyti paprastų maisto gamybos procesų: gėrimų (arbatos, kavos), šaltų patiekalų (sumuštinių, salotų, mišrinių) ir lengvai paruošiamų konditerinių gaminių gamybos, formuoti maisto gaminių, porcijų sudarymo, patiekimo įgūdžius, ugdyti valgymo kultūrą: tinkamą elgesį prie stalo, mandagumą, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius valgant kartu, skatinti darbo organizavimo, švaros, asmens higienos ir saugos laikymąsi gaminant maistą, suteikti teigiamų emocijų per kūrybišką ir prasmingą veiklą, skatinti savivertę ir pasitikėjimą savo gebėjimais.

14.3.2. Maisto gaminių veikla Centre padeda ne tik lavinti kasdienio gyvenimo įgūdžius, bet ir skatina pažintinį, emocinį bei socialinį vystymąsi. Užsiėmimų metu paslaugų gavėjai mokosi planuoti, rinktis maisto produktus, įgyja žinių apie sveikatai palankią mitybą, higienos normas bei saugų elgesį virtuvėje. Kartu kuriama bendruomeniškumo, bendradarbiavimo ir pasidalijimo atsakomybe atmosfera. Socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, slaugytoja organizuoja, stebi ir padeda vykdyti maisto gaminių užsiėmimus, užtikrindami, kad veikla būtų saugi, įtraukianti ir atitinkanti paslaugų gavėjų poreikius.

14.4. *Kūrybinės – meninės saviraiškos veiklos (dailės metodai).* Tikslas sudaryti sąlygas asmenų, turinčių negalią, saviraiškai per kūrybinę – meninę veiklą, ugdyti kūrybiškumą, stiprinti pasitikėjimą savimi, lavinti estetinį suvokimą, emocinę raišką bei kasdienes savitvarkos įgūdžius. Kūrybinė veikla, ypač dailės formomis, suteikia galimybę išreikšti save, bendrauti neverbaliai, kas ypač aktualu žmonėms, turintiems kalbos ar emocijų raiškos sunkumų. Dailės metodai: piešimas, tapyba, aplikacijos, rankdarbiai, dekoravimas, kaukių, žaislų ar šventinių atributų gamyba leidžia paslaugų gavėjams atpažinti ir įvardyti jausmus, stiprinti pasitikėjimą savimi, kurti teigiamą požiūrį į save ir aplinką. Dalyvavimas šiose veiklose ugdo atsakomybę, savitvarkos įgūdžius, skatina kūrybiškumą bei bendravimą su kitais. Veiklose naudojamos įvairios dailės technikos: tapyba guašu ir akvarele, koliažai, plakatų kūrimas, floristikos darbai, trafaretiniai piešiniai, popieriaus lankstymas (origami), tekstilės puošyba ir kitos. Užduotys parenkamos individualiai, atsižvelgiant į asmens gebėjimus, poreikius bei motyvaciją, o sudėtingumo lygis didinamas palaipsniui. Kūrybinės veiklos

taip pat prisideda prie bendrųjų darbinių įgūdžių lavinimo: paslaugų gavėjai mokomi pasiruošti darbo vietą, naudotis įrankiais, laikytis švaros ir tvarkos, savarankiškai pabaigti pradėtą darbą.

14.4.1. Uždaviniai: lavinti gebėjimą reikšti savo mintis, jausmus ir vaizduotę dailės priemonėmis, skatinti kūrybinį savarankiškumą ir drąsą eksperimentuoti naudojant įvairias raiškos priemones bei technikas, ugdyti gebėjimą planuoti veiklą ir ją užbaigti iki galutinio rezultato, stiprinti bendradarbiavimo, bendravimo ir atsakomybės už savo darbą įgūdžius, skatinti pasididžiavimą savo kūryba bei domėjimąsi kitų darbais, mokyti prižiūrėti darbo vietą, laikytis saugos ir higienos reikalavimų, suteikti teigiamų emocijų, mažinti įtampą ir stiprinti emocinį atsparumą.

14.4.2. Socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, užimtumo specialistas organizuoja, veda ir koordinuoja kūrybinės-meninės veiklos užsiėmimus, individualiai pritaikydami veiklas paslaugų gavėjų poreikiams bei galimybėms.

14.5. *Kūrybinė-technologinė veikla: smėlio darbai.* Tikslas - ugdant kūrybinius ir technologinius gebėjimus, lavinti praktinius kasdienio gyvenimo įgūdžius, skatinti savarankiškumą, vaizduotę bei pasitikėjimą savimi per struktūruotą ir kryptingą kūrybinę veiklą. Šių užsiėmimų metu dėmesys skiriamas ne teorinių žinių perteikimui, bet praktinių, kasdieniam gyvenimui reikalingų kompetencijų formavimui. Paslaugų gavėjai ugdo gebėjimą veikti savarankiškai ir bendradarbiaujant su kitais, lavina kruopštumą, atsakingumą, atkaklumą, mokosi planuoti laiką ir darbus, konstruktyviai spręsti iškilusias užduotis.

14.5.1. Smėlio terapija ir kūrybiniai darbai su smėliu naudojami ne tik kaip edukacinė, bet ir kaip sensorinė, emocinė ir socialinė ugdymo priemonė.

14.5.2. Smėlio darbų užsiėmimų nauda ir poveikis: sensorinė raida - lavinami lytėjimo, regos, propriocepcijos (kūno padėties ir judesių jutimą) pojūčiai, stiprinamas sensorinis suvokimas, motorinių įgūdžių lavinimas (vystoma smulkioji motorika, gerinami rankų-pirštų judesių koordinacijos įgūdžiai, svarbūs kasdienėms veikloms), pažintinių gebėjimų ugdymas (skatinamas tyrinėjimas, erdvinis mąstymas, problemų sprendimas, loginis bei kūrybinis mąstymas), emocinė ir psichologinė gerovė (smėlio veikla atpalaiduoja, mažina nerimą, padeda reguliuoti emocijas, subalansuoja psichinę būseną), kūrybiškumas ir saviraiška (suteikia galimybę spontaniškai išreikšti save, kurti individualius ir grupinius darbus, atrasti naujus raiškos būdus), socialiniai įgūdžiai (stiprinamas bendravimas ir bendradarbiavimas, ugdomas atsakomybės jausmas už bendrą kūrybinį rezultatą).

14.5.3. Smėlio užsiėmimai derinami su kitomis technologinio ugdymo formomis: darbas su popieriumi, plastinėmis medžiagomis, gamtinėmis žaliavomis, tekstilės atliekomis ar buitinėmis medžiagomis. Toks veiklų derinimas leidžia išplėsti kūrybines galimybes, suteikia praktinės prasmės ir padeda dalyviams realiai patirti darbinės veiklos reikšmę.

14.5.4. Uždaviniai: skatinti planingą, kryptingą veiklą nuo idėjos iki rezultato, formuoti įprotį užbaigti pradėtą darbą, mokyti tausoti naudojamas žaliavas, ugdant atsakingą požiūrį į išteklius, lavinti kruopštumą, dėmesingumą ir kantrybę atliekant užduotis, skatinti teigiamą emocinę patirtį, kūrybinį džiaugsmą ir vidinę motyvaciją.

14.5.5. Socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, užimtumo specialistas – atsakingi už veiklų planavimą, organizavimą, jų pritaikymą pagal paslaugų gavėjų poreikius bei gebėjimus, užtikrinant saugią, palaikančią ir įgalinančią užsiėmimo aplinką.

14.6. *Medžio darbai ir veikla su gamtinėmis medžiagomis.* Tikslas - skatinti kūrybinę saviraišką, ugdyti motorinius, pažintinius ir socialinius įgūdžius per darbą su mediena ir kitomis gamtinėmis žaliavomis, formuojant pasitikėjimą savimi bei estetinį pojūtį. Medžio darbai ir kūrybinė veikla su gamtinėmis medžiagomis (lapais, akmenimis, kankorėžiais, kaštonais, šakelėmis) yra svarbi kompleksinės ugdomosios veiklos dalis, skatinanti asmenų, turinčių negalią, sensorinį, motorinį, pažintinį ir emocinį vystymąsi. Darbas su natūraliomis priemonėmis suteikia galimybę patirti artumą gamtai, lavinti estetinį suvokimą bei meninės saviraiškos gebėjimus. Šios veiklos metu paslaugų gavėjai ne tik kuria originalius rankdarbius, bet ir mokosi planuoti darbų eigą, ugdo atsakomybę, kruopštumą bei darbštumą. Kūrybos procesas prisideda prie savęs pažinimo, emocijų raiškos bei dvasinės pusiausvyros paieškų, todėl darbas su medžiu gali turėti terapinį poveikį. Veiklos struktūra

sudaro sąlygas tiek individualiai, tiek grupinei raiškai, stiprina pasitikėjimą savimi ir socialinius ryšius.

14.6.1. Uždaviniai: skatinti kūrybinį mąstymą, pasitelkiant gamtines medžiagas ir medieną kaip raiškos priemones, lavinti kruopštumą, gebėjimą koncentruotis ir pabaigti pradėtą veiklą iki galutinio rezultato, ugdyti smulkiąją motoriką, koordinaciją bei vaizduotę, formuoti atsakomybę, darbštumo ir estetinės tvarkos sampratą, suteikti galimybę patirti kūrybinio proceso džiaugsmą ir pasididžiavimą savo darbu, stiprinti socialinius ryšius per bendras kūrybines veiklas, skatinant bendravimą ir bendradarbiavimą grupėje.

14.6.2. Socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai ir užimtumo specialistai – atsakingi už veiklos organizavimą, medžiagų parinkimą, proceso stebėjimą, individualų užduočių pritaikymą pagal kliento galimybes ir poreikius.

14.7. *Multisensorikos lavinimas. Tikslas* - stimuliuoti asmenų, turinčių negalią ar kompleksinių raidos/psichosocialinių sunkumų, pagrindinius pojūčius, siekiant skatinti atsipalaidavimą, sumažinti emocinę ir jutiminę įtampą, gerinti savireguliaciją ir suvokimą apie savo būseną bei aplinką. Multisensorinės veiklos – tai sistemingai taikoma terapinė praktika, kurios metu kuriama speciali aplinka, stimuliuojanti pagrindinius žmogaus pojūčius: regą, klausą, lytėjimą, uoslę, skonį bei judėjimo pojūtį (propriocepciją ir vestibuliarinį suvokimą), be būtinybės naudoti sąmoningą intelektinę veiklą. Ši aplinka leidžia žmogui būti, jausti, tyrinėti ir reaguoti į jam individualiai pritaikytus sensorinius dirgiklius, taip sukuriant pagrindą emociniam atsipalaidavimui, dėmesio koncentracijai ir savireguliacijos stiprinimui. Multisensorinė aplinka padeda sukurti saugumo, pasitikėjimo, atsipalaidavimo jausmą, mažina nerimą, stresą, agresiją, elgesio problemas, gerina dėmesio valdymą, savijautą ir bendrą emocinę būseną. Ji gali būti aktyvi (stimuliuojanti) arba pasyvi (raminanti), priklausomai nuo asmens būklės, poreikių ir pasirinktos metodikos.

14.7.1. Uždaviniai: kurti individualiai pritaikytą multisensorinę aplinką, atitinkančią asmens poreikius ir galimybes, lavinti ir aktyvinti pagrindinius sensorinius pojūčius per sąmoningą ir nesąmoningą patyrimą, mažinti neigiamas emocines būsenas (nerimą, agresiją, įtampą), skatinti tyrinėjimą, susidomėjimą aplinka, didinti motyvaciją įsitraukti į veiklas, gerinti bendrą emocinę savijautą, dėmesio koncentraciją ir elgesio savireguliaciją.

14.7.2. Multisensorinė aplinka formuojama pasitelkiant įvairias priemones, tokias kaip šviesų projektoriai, burbulų vamzdžiai, taktilinės plokštės, kvapų difuzoriai, minkšti paviršiai, garsiniai fonai, sensoriniai kamuoliai, vibracinės priemonės ir kt. Visa įranga parenkama atsižvelgiant į tikslinę kliento būklę, jautrumą ir tikėtiną terapinį efektą. Socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, užimtumo specialistai – planuoja, organizuoja ir įgyvendina multisensorinius užsiėmimus, užtikrina saugią aplinką, individualiai pritaiko dirgiklius pagal paslaugų gavėjų sensorinius poreikius bei bendrą psichofizinę būklę.

14.8. *Sensomotorikos lavinimas. Tikslas* - daiktinės aplinkos, erdvės ir laiko suvokimo lavinimas, remiantis pagrindiniais pojūčiais ir suvokimu: regimuoju, girdimuoju, lytėjimu, skoniu, uosle, bei rankos–akies koordinacija. Užsiėmimų metu siekiama sudaryti sąlygas visapusiškai stimuliuoti sensorinę sistemą bei gerinti motorinę kontrolę, kas yra pagrindas savarankiškumui ugdyti. Sensomotorika orientuota į pojūčių ir atsakomųjų judesių visumą. Sensomotorikos užsiėmimų metu neįgalieji lavinami manipuliuojant įvairiais daiktais – juos apžiūrint, tyrinėjant, žaidžiant, siekiant šiuos veiksmus pritaikyti praktikoje. Užsiėmimų metu neįgalieji vertina medžiagų tekstūras, mokosi atpažinti ir įvardyti spalvas, formas, dydžius, ugdomas gebėjimas diferencijuoti objektus pagal pojūčius. Taip pat lavinama girdimoji ir regimoji atmintis, suvokimas, motorinė koordinacija bei dėmesio koncentracija. Formuojami minimalūs įgūdžiai ir judesiai, kuriuos galima taikyti kasdieniniame gyvenime – valgant, rengiantis, tvarkantis, komunikuojant. Užsiėmimai taip pat prisideda prie emocijų raiškos bei socialinio bendravimo gebėjimų ugdymo. Visa tai padeda geriau pažinti supančią aplinką, orientuotis joje, o taip pat skatina vidinę motyvaciją veikti, tyrinėti ir būti aktyviu.

14.8.1. Uždaviniai: formuoti elementarius motorikos įgūdžius ir lavinti gebėjimą juos taikyti kasdieniniame gyvenime, lavinti akių ir rankų koordinaciją, mokyti imti, dėti ir grupuoti įvairius daiktus, mokyti atlikti nesudėtingus veiksmus su daiktais (pvz., sukti, spausti, kišti, tempti, rikiuoti),

ugdyti daikto kaip objekto suvokimą bei priežasties-pasekmės ryšio supratimą, mokyti skirti daiktus pagal įvairius išorinius požymius (spalvą, dydį, formą, tekstūrą, garsą, kvapą), žadinti norą domėtis atliekamais veiksmais, skatinti tyrinėjimo džiaugsmą, ugdyti savarankiškumą, pasitikėjimą savo jėgomis, kantrybę bei atkaklumą atliekant užduotis, skatinti bendradarbiavimą grupėje, mokytis laukti eilės, dalintis, stebėti kitų veiksmus, užtikrinti emocinį saugumą ir palankią aplinką pozityviam savęs ir pasaulio pažinimui.

14.8.2. Socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, užimtumo specialistai, esant galimybei –kineziterapeutai ar sensorinės integracijos specialistai atsakingi už paslaugų gavėjų įtraukimą, reikiamų priemonių parinkimą.

14.9. *Kasdienių savitvarkos įgūdžių lavinimas.* Tikslas - sudaryti sąlygas kiekvienam paslaugų gavėjui pagal gebėjimus įgyti praktinių žinių ir įgūdžių, leidžiančių kuo funkcionaliau veikti aplinkoje, siekiant mažesnės priklausomybės nuo kitų ir didesnio savarankiškumo. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai (savarankiškumo įgūdžiai) – tai asmens gebėjimai pasirūpinti savimi, išlaikyti švarią aplinką, planuoti dienotvarkę, tvarkytis su paprastomis buitinėmis užduotimis. Šie įgūdžiai padeda asmenims su negalia kuo savarankiškiau dalyvauti kasdienėje veikloje, stiprina pasitikėjimą savimi, skatina atsakomybę ir socialinę integraciją. Kasdieninių įgūdžių formavimas vykdomas praktiniais veiksmais, imituojant kasdienes situacijas, naudojant tikroviškus daiktus, vaizdinę medžiagą ir supaprastintas instrukcijas. Ypatingas dėmesys skiriamas higienos, tvarkos, darbo saugos, tikslingumo ir pozityvaus požiūrio į veiklą formavimui.

14.9.1. Uždaviniai: ugdyti tvarkingos, švarios asmens išvaizdos ir artimos aplinkos poreikį, mokyti naudotis higienos priemonėmis (dantų pasta, muilas, šampūnas, rankšluostis, tualetinis popierius ir kt.), išmokyti plauti rankas, veidą, dantis, tvarkyti nagus, naudotis šukomis ar šepečiu, mokyti pasikloti lovą, susitvarkyti asmeninius daiktus, valyti dulkes, plauti grindis, rūšiuoti skalbinius, lavinti įgūdžius apsirengti, nusirengti, susitvarkyti drabužius (užtrauktukai, sagos, aprangos derinimas), ugdyti atsakomybę už asmeninę erdvę – savo stalą, lentyną, spintelę, skatinti bendradarbiavimą atliekant bendras užduotis, ugdyti paslaugumą, mokyti saugaus elgesio su buitinais prietaisais ir daiktais, skatinti darbo džiaugsmą, pasididžiavimą pasiektu rezultatu.

IV SKYRIUS KINEZITERAPEUTO DARBO METODAI

15. Kineziterapeuto darbas su asmenimis, turinčiais negalią, yra svarbi visapusiško paslaugų gavėjo funkcinio pajėgumo palaikymo bei gerinimo dalis. priklausomai nuo negalios pobūdžio, sunkumo, amžiaus ir asmens individualių galimybių, taikomi skirtingi metodai, kurių tikslas – pagerinti judėjimo, kvėpavimo, koordinacijos, laikysenos, pusiausvyros bei bendro fizinio aktyvumo gebėjimus.

16. Kineziterapijos tikslas palaikyti arba gerinti funkcinį nepriklausomumą; mažinti arba kompensuoti judėjimo sutrikimus; gerinti raumenų jėgą, lankstumą, išvermę; užkirsti kelią kontraktūroms, deformacijoms, raumenų atrofijai; skatinti fizinį aktyvumą ir socialinį dalyvavimą; gerinti kvėpavimo ir širdies bei kraujagyslių sistemų veiklą; ugdyti pasitikėjimą savimi bei motyvaciją judėti.

17. Taikomi metodai:

17.1. *aktyvioji kineziterapija*, kuomet pratimai atliekami pačių asmenų, padedant ar stebint specialistui. Tikslas – stiprinti raumenis, lavinti judesių koordinaciją, išvermę, sąnarių paslankumą. Pratimai parenkami individualiai: gulint, sėdint, stovint, naudojant svarelius, gumines juostas, kamuolius ir kt.

17.2. *Pasyvioji kineziterapija*, kai judesiai atliekami kineziterapeuto pagalba, kuomet asmuo negali jų atlikti savarankiškai. Naudojama sąnarių judesių palaikymui, raumenų tempimui, kontraktūrų prevencijai.

17.3. *Kvėpavimo pratimai.* Skirti kvėpavimo funkcijai gerinti, plaučių ventilacijai skatinti, atsikosėjimo funkcijai palaikyti. Taikoma esant neurologinėms, raumenų ar ortopedinėms problemoms (pvz., sergant cerebriniu paralyžiumi, ir kt.).

17.4. *Pusiausvyros ir koordinacijos lavinimo pratimai.* Atliekami su pusiausvyros platformomis, kamuoliais, sensorinėmis pagalvėlėmis. Ypač svarbu asmenims su cerebriniu paralyžiumi, esant vestibulinės sistemos sutrikimams.

17.5. *Laikysenos korekcija.* Mokoma taisyklingai sėdėti, stovėti, gulėti. Naudojami padėties keitimo pratimai, korekciniai įdėklai, kėdės, atramos.

17.6. *Ergoterapiniai elementai* (funkciniai judesiai). Imituojami kasdieniai judesiai: pasilenkimas, daikto pakėlimas, perėjimas iš vienos padėties į kitą. Siekiama pritaikyti fizinius įgūdžius praktiniam gyvenimui.

17.7. *Grupiniai kineziterapijos užsiėmimai.* Skatina socialinį kontaktą, motyvaciją, dalyvavimą. Pratimai dažnai ritminiai, žaismingi, naudojama muzika, šokio elementai.

18. Vedami grupiniai ir individualūs užsiėmimai asmenims su negalia padeda lavinti ir stiprinti visą kūną: kaulus, raumenis, sąnarius, širdies ir kraujagyslių sistemą. Mankšta – tai puikus būdas lavinti socialinius įgūdžius, pagerinti dėmesio sutelkimą, sumažinti stresą bei tiesiog gerai praleisti laiką.

19. Kineziterapeutas atsakingas už individualų kineziterapijos metodo pateikimą.

20. Veikla turi būti sisteminė, nuosekli ir ilgalaikė, kad būtų pasiekti apčiuopiami rezultatai.

21. Svarbu – bendradarbiavimas su paslaugų gavėjo šeima, socialiniais darbuotojais ir kt.

V SKYRIUS

SOCIALINIO DARBUOTOJO TAIKOMI DARBO METODAI

22. Socialinio darbuotojo darbo metodai yra pagrindiniai praktinės veiklos būdai, padedantys siekti individualių paslaugų gavėjų gerovės, socialinės integracijos ir gyvenimo kokybės gerinimo. Šie metodai taikomi įvairiose srityse – dirbant su asmenimis su negalia, senyvo amžiaus žmonėmis, vaikais, šeimomis, priklausomybę turinčiais asmenimis, krizių ištiktais žmonėmis ir kt.

23. Socialinio darbuotojo veikla grindžiama profesiniu žinojimu, praktine patirtimi ir etiškai pagrįstu požiūriu į žmogų, jo unikalumą ir orumą. Siekiant užtikrinti kokybišką, kryptingą bei individualizuotą pagalbą paslaugų gavėjams, taikomi šie pagrindiniai darbo metodai:

23.1. *Individualus darbas.* Tai socialinio darbuotojo darbas su vienu paslaugų gavėju, padedant jam identifikuoti problemas, išsikelti tikslus ir siekti jų žingsnis po žingsnio. Šio metodo metu teikiamos individualios konsultacijos, ugdomi socialiniai įgūdžiai, motyvuojama keistis ir siekti savarankiškumo.

23.2. *Darbas su grupe.* Socialinis darbuotojas organizuoja grupinius užsiėmimus paslaugų gavėjams, kuriuose siekiama lavinti bendravimo, saviraiškos, tarpusavio pagalbos, socializacijos įgūdžius. Grupinio darbo metu pasitelkiami teminiai užsiėmimai, diskusijos, praktinės veiklos.

23.3. *Atvejo vadyba.* Tai kompleksinis pagalbos teikimo metodas, kurio metu socialinis darbuotojas įvertina asmens situaciją, parengia individualų pagalbos planą, koordinuoja įvairių specialistų paslaugas bei užtikrina tęstinę stebėseną. Šis metodas ypač taikomas dirbant su asmenimis, turinčiais daugialypes socialines problemas.

23.4. *Socialinių įgūdžių ugdymas ir atkūrimas.* Metodas orientuotas į paslaugų gavėjo praktinių kasdienio gyvenimo įgūdžių (tvarkymosi, higienos, bendravimo, finansų planavimo ir kt.) mokymą ar atkūrimą. Veikla vykdoma individualiai arba grupėse, taikant praktinius užsiėmimus ir modeliuojant realias gyvenimo situacijas.

23.5. *Tarpininkavimas ir informavimas.* Socialinis darbuotojas padeda paslaugų gavėjui pasiekti reikalingas institucijas ar gauti paslaugas, palaikydamas ryšį tarp paslaugų gavėjo ir įvairių paslaugų teikėjų. Taip pat teikiama informacija apie galimas socialines garantijas, paslaugas, teises ir pareigas.

23.6. *Pokalbis (interviu) ir konsultavimas.* Tai vienas iš pagrindinių profesinių metodų, kurio metu užmezgamas santykis su paslaugų gavėju, renkama informacija, aptariama jo situacija, suteikiama emocinė parama, skatinamas sprendimų priėmimas.

23.7. *Advokacija (atstovavimas)*. Socialinis darbuotojas gina paslaugų gavėjo teises ir interesus, atstovauja jam institucijose ar kitose situacijose, kur asmuo dėl negalios ar kitų priežasčių negali to padaryti pats.

23.8. *Prevencinis darbas*. Socialinis darbuotojas vykdo prevencines veiklas, skirtas užkirsti kelią galimoms socialinėms problemoms (pvz., smurtui šeimoje, socialinei atskirčiai, priklausomybėms). Prevencinis darbas gali būti orientuotas tiek į individą, tiek į šeimą ar bendruomenę.

23.9. *Motyvacinis darbas*. Taikomas siekiant sustiprinti paslaugų gavėjo vidinę motyvaciją keistis, įsitraukti į pagalbos procesą, aktyviau dalyvauti priimant sprendimus dėl savo gyvenimo. Dažnai naudojamas dirbant su nemotyvuotais ar priklausomybę turinčiais asmenimis.

23.10. *Stebėjimas ir situacijos analizė*. Nuolatinis paslaugų gavėjo situacijos stebėjimas, vertinimas ir socialinio plano koregavimas padeda efektyviai reaguoti į besikeičiančius poreikius bei užtikrinti veiksmingą pagalbą.

23.11. *Intervizija*. Tai struktūruotas kolegialus bendradarbiavimo ir patirties aptarimo būdas, kai grupė vienodos ar panašios profesijos atstovų susitinka aptarti profesinių situacijų, pasidalinti žiniomis, gauti grįžtamąjį ryšį ir ieškoti sprendimų išskylantiems iššūkiams. Intervizija tai kolektyvinis mokymasis per dalijimąsi profesine patirtimi, skatinantis profesinį augimą, kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir emocinį atsparumą. Tikslas – spręsti profesines dilemas ir sudėtingas situacijas, mokytis iš kolegų patirties, stiprinti profesinį tapatumą ir bendruomeniškumo jausmą.

24. Visi metodai taikomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais, etikos principais, individualiu požiūriu į žmogų ir jo galias. Socialinis darbuotojas savo veikloje siekia ne tik spręsti iškilusias problemas, bet ir stiprinti žmogaus gebėjimą funkcionuoti savarankiškai bei pilnavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Šis Palangos miesto socialinių paslaugų centro taikomų darbo metodų tvarkos aprašas skirtas nustatyti aiškius, sistemiškai taikomus darbo principus ir metodus, orientuotus į paslaugų gavėjų individualių poreikių tenkinimą, savarankiškumo skatinimą ir socialinę integraciją.

26. Apraše nustatyti metodai taikomi vadovaujantis žmogaus orumo, pagarbos, lygybės, nediskriminavimo, konfidencialumo ir dalyvavimo principais, užtikrinant, kad kiekvienas paslaugų gavėjas gautų jam tinkamą, kryptingą ir motyvuojančią pagalbą.

27. Darbo metodų įgyvendinimas yra kompleksinis procesas, kuriame dalyvauja įvairių sričių specialistai: socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, užimtumo specialistai, psichologai, slaugytoja, kineziterapeute ir kt.

28. Taikomi metodai yra lankstūs ir individualizuoti, atsižvelgiant į kiekvieno paslaugų gavėjo amžių, negalios pobūdį, funkcinį savarankiškumą, socialinę aplinką, motyvaciją bei galimą pažangą.

29. Tvarkos aprašas yra atnaujinamas pagal poreikį, atsižvelgiant į teisės aktų pokyčius, praktinius darbo rezultatus, specialistų rekomendacijas bei paslaugų gavėjų įsivertinimą ir grįžtamąjį ryšį.

30. Šio aprašo nuostatos taikomos kasdienėje Centro veikloje, integruojamos į individualius socialinės priežiūros, užimtumo ar ugdymo planus, prisidedant prie kiekvieno paslaugų gavėjo gyvenimo kokybės gerinimo bei oraus dalyvavimo visuomenėje.
